

Dziennik ustaw państwa

dla

królestw i krajów w Radzie państwa reprezentowanych.

Część LXXIV. — Wydana i rozesłana dnia 29. sierpnia 1911.

Treść: *N* 169. Rozporządzenie, którem wydatuje się szczegółowe przepisy dla ochrony życia i zdrowia robotników pomocniczych w przedsiębiorstwach przemysłowych, w których wykonywa się roboty drukarskie i litograficzne oraz giserskie.

169.

Rozporządzenie Ministerstwa handlu w porozumieniu z Ministerstwem spraw wewnętrznych z dnia 23. sierpnia 1911,

którem wydatuje się szczegółowe przepisy dla ochrony życia i zdrowia robotników pomocniczych w przedsiębiorstwach przemysłowych, w których wykonywa się roboty drukarskie i litograficzne oraz giserskie.

I.

Szczegółowe przepisy co do jakości zakładów przemysłowych, pracowni i urzędzeń fabrycznych.

§ 1.

O ile w dalszym ciągu nie postanowiono czego innego, muszą wszystkie lokalności w przedsiębiorstwach przemysłowych, w których wykonywa się roboty drukarskie i litograficzne oraz giserskie, odpowiadać co najmniej wymogom rozporządzenia ministerjalnego z dnia 23. listopada 1905, Dz. u. p. Nr. 176, jeżeli chodzi o zakłady nowozałożone; na równi z założeniem nowego zakładu w myśl rozporządzenia niniejszego należy uważać zmianę lokalu przemysłowego, jeżeli zachodzi przytem potrzeba odnowienia konsensu na prowadzenie zakładu; o ile wchodzi w rachubę zakłady, już istniejące, muszą one być widne oraz łatwe do przewietrzania i opalania. Zwłaszcza w zecerniach oraz w oddziałach maszyn do odlewania czcionek i w oddziałach do wykończania czcionek należy postarać się o dobre

oświetlenie naturalne oraz o światło sztuczne, odpowiadające wszelkim wymogom higieny.

Lokalności, w których wykonywa się jedną z robót, wymienionych w dalszym ciągu, muszą być tak obszerne, aby na każdego robotnika tam zatrudnionego wypadła przestrzeń powietrzna co najmniej 15 m³ i powierzchnia podłogi co najmniej 3 m². Wysokość tych ubikacji musi wynosić co najmniej 3 m, jeżeli ustawa budownicza nie stawia większych wymogów.

Przeźreń
powietrzna.

Roboty te są następujące:

1. Wyrób metalu na czcionki, zawierającego ołów (topienie, stapanie lub przetapianie);
2. wyrób czcionek i materyału na układy zecerskie z metalu na czcionki, zawierającego ołów;
3. roboty stereotypowe i odlewanie podkładu klisz;
4. roboty przy maszynach do odlewania wierszy i składania, o ile używa się przytem materyału na czcionki, zawierającego ołów;
5. roboty z materyałem na układy zecerskie, zawierającym ołów, jak na przykład składanie i rozbiieranie, sortowanie, dzielenie, weinanie i tym podobne;
6. roboty z suchymi farbami ołowinymi;
7. bronzowanie proszkiem bronzowniczym i czyszczenie odnośnych maszyn oraz przyrządów pomocniczych.

W wszystkich innych lokalnościach wystarcza przestrzeń powietrzna, wynosząca 12 m³, i powierzchnia podłogi w wymiarze 2·6 m² dla każdej osoby tam zatrudnionej.

W przypadkach przemijającej i nadzwyczajnej potrzeby może władza przemysłowa I. instancyi zezwolić na gęstsze obsadzenie pracowni w zecer-

Ogólna jakość
pracowni.

niach najwyżej w 60 dniach roboczych, a w innych pracowniach najwyżej w 30 dniach roboczych w roku, i to co do lokalów, wymienionych w ustępie 2. niniejszego paragrafu, aż do 12 m³, zaś co do wszystkich innych lokalów aż do 10 m³ na każdą zatrudnioną tam osobę.

W zakładach nowo urządzonych nie wolno w ogóle używać lokalów suterrenowych do robót, wymienionych w ustępie 2., punkt 2.—7., oraz do robót drukarskich z wyjątkiem robót na ciężkich maszynach rotacyjnych i innych szczególnie ciężkich maszynach drukarskich; do innych robót wolno używać lokali takich tylko wtedy, jeżeli te z nich, których wysokość w świetle wynosi nie więcej jak cztery metry, wystają od strony okien ponad poziom przyległej ziemi przynajmniej w czterech piątych, a te, których wysokość w świetle wynosi więcej jak cztery metry, przynajmniej w trzech czwartych swej wysokości profilowej w świetle. Przy przenoszeniu zakładów, które w dniu ogłoszenia rozporządzenia tego już istnieją i są zatwierdzone, do lokali najemnych mają mieć w ogóle zastosowanie te same postanowienia, o ile zachodzi przytem potrzeba odnowienia konsensu na prowadzenie zakładu; polityczna władza krajowa może jednak zezwolić na wyjątki, jeżeli odnośne lokale suterrenowe są z uwagi na szczególny cel, któremu mają służyć, wolne od zarzutów pod względem higienicznym, a zwłaszcza jeżeli mają dość światła dziennego i dają się dokładnie przewietrzać zapomocą odpowiednio wielkich okien, wychodzących wprost na wolną przestrzeń, a nie na podwórce, urządzone jedynie dla światła. Jeżeli jednak chodzi o roboty w rodzaju, wymienionym w ustępie 2., p. 1.—4. i 6., można zezwolić na wyjątki te tylko wtedy, gdy przy robotach, wspomnianych w punkcie 1. i 2., wchodzi w rachubę ogółem nie więcej jak 5 robotników, przy robotach, wymienionych w punktach 3. i 4., nie więcej jak 3, a przy robotach, o których mowa w punkcie 6., nie więcej jak 2.

Do robót, połączonych z wywiązywaniem się większego ciepła lub pyłu, jako to do topienia ołowiu lub metalu na czcionki, robót na maszynach do odlewania czcionek i wierszy, robót stereotypowych, wykończania i wygładzania czcionek oraz tym podobnych muszą być przeznaczony osobne lokale lub przynajmniej osobne oddziały, które powinny być oddzielone od innych pracowni, a jeżeli to jest wykonane pod względem techniki ruchu, także od siebie i zamknięte w sposób, zapobiegający wszelkiemu dokuczaniu innym osobom, nie zajętem odnośną pracą, lub narażaniu ich na niebezpieczeństwo przez wywiązywanie się ciepła lub pyłu.

Ponadto muszą lokale zecerskie i drukarniane być w miarę możliwości oddzielone od siebie.

Bronzowanie proszkiem bronzowniczym musi odbywać się, jeżeli to jest możliwe pod względem

techniki ruchu, w osobnych lokalach lub oddziałach, a przy bronzowaniu w większym zakresie zapomocą odpowiednich maszyn, ile możliwości nie przepuszczających pyłu.

§ 2.

Wszystkie pracownice, wymienione w § 1., ustęp 2., oraz te wszystkie, w których wykonywa się roboty drukarskie, muszą posiadać mocną i równą podłogę bez spojów, którą musi się albo pociągnąć niewadliwym środkiem wiążącym pył i odnawiać powłokę tę w miarę potrzeby, a co najmniej dwa razy rocznie albo tak urządzić, by dawała się łatwo zmywać. Na równi z podłogą taką należy postawić także szczelną podłogę deszczulkową, wyjąwszy lokale, gdzie wykonywa się roboty w rodzaju, określonym w § 1., ustęp 2., p. 1.—4. i 6., o ile nie chodzi o rozcieranie jedynie nieznacznych ilości suchych farb ołownych w samym lokalu drukarnianym. W ubikacjach, gdzie robotnik przy wykonywaniu swej czynności pozostaje przeważnie na jednym i tem samem miejscu, musi podłoga przynajmniej w tych miejscach składać się z materiału, będącego złym przewodnikiem ciepła.

Ściany lokalów, gdzie wykonywa się roboty w rodzaju, określonym w § 1., ustęp 2., p. 1.—6., należy zaopatrzyć, o ile nie chodzi o rozcieranie jedynie nieznacznych ilości suchych farb ołownych w samym lokalu drukarnianym, co najmniej do wysokości 2 metrów gładkim okładem bez spająn, dającym się łatwo zmywać, lub powłoką olejną, która ma być zawsze utrzymywana w dobrym stanie. Co do reszty powierzchni ścian i powały oraz reszty pracowni wystarcza powłoka wapienna, którą musi się w razie potrzeby odnawiać.

Władza przemysłowa może zezwolić na wyjątek od obowiązku zaprowadzenia powłoki olejnej w lokalach najemnych, jeżeli przedsiębiorca wykaże, iż opuści zajmowany przez siebie lokal najemny w nie stosunkowo krótkim czasie.

W wszystkich pracowniach, wymienionych w § 1., ustęp 1., należy ustawić dostateczną ilość sopluczek, wypełnionych płynem lub materiałem wilgotnym, które ma się czyścić co najmniej dwa razy na tydzień.

§ 3.

W zakładach nowo założonych, a w miarę możliwości także w zakładach już istniejących, w których przeciętnie pracuje więcej aniżeli 20 robotników, muszą znajdować się w obrębie zakładu dla wszystkich osób, wykonujących roboty, określone w § 1., ustęp 1., osobne umywalnie i szatnie z urządzeniami, nadającymi się do oddzielnego przechowywania odzieży roboczej i używanej na ulicę: w zimnej porze roku należy ubikacje te odpowiednio ogrzewać.

W zakładach już istniejących, w których nie da się urządzić takich ubikacji osobnych, oraz w przed-

Lokale
w suterrenach.

Podłogi.

Ściany.

Sopluczek.

Umywalnie,
szatnie (szafki
na odzież),
i szatnie.

Rozdział po-
szczególnych
pracowni.

Maszyny
bronzownicze.

siębiorstwach przemysłowych, zatrudniających przeciętnie nie więcej jak 20 robotników, należy przeznaczyć dla osób, wymienionych w ustępie poprzedzającym, przynajmniej szczelne szafki na odzież, które musi się tak urządzić, aby można było przechowywać tam oddzielnie odzież roboczą i odzież przeznaczoną na ulicę.

W przedsiębiorstwach przemysłowych, w których wykonywa się roboty drukarskie lub giserskie regularnie także w porze nocnej, to jest w czasie między godziną ósmą wieczór a piątą rano, musi się ponadto przeznaczyć dla osób, zatrudnionych robotami w rodzaju, podanym w § 1., ustęp 1., odpowiedni oddzielny lokal w zakładzie przemysłowym do spożywania potraw i napojów, który w zimnej porze roku musi być również odpowiednio ogrzewany.

§ 4.

Co do urządzeń kotłów parowych i maszyn motorowych, co do przenośni, maszyn roboczych i urządzeń fabrycznych, wyciągów i dźwigni, oraz urządzeń transportowych obowiązują przepisy rozporządzenia ministerjalnego z dnia 23. listopada 1905, Dz. u. p. Nr. 176, o ile w dalszym ciągu nie wydano postanowień dalej idących:

a) Każda maszyna robocza ma być zaopatrzona w osobny przyrząd do wstrzymania ruchu, który powinien każdej chwili dać się szybko i łatwo osiągnąć jednym chwytem z zwykłego stanowiska robotnika, zatrudnionego przy odnośnej maszynie, i być urządzony wzgl. zabezpieczony w ten sposób, aby automatyczne wejście maszyny w ruch było wykluczone. Maszyny drukarskie z fundamentem płaskim z obustronnymi przyrządami do wkładania papieru oraz maszyny rotacyjne należy zaopatrzyć takimi przyrządami do wtrzymania ruchu po obu bokach podłużnych. Przy maszynach pospiesznych i rotacyjnych należy zaprowadzić także stosowne urządzenie, zapobiegające przedwczesnemu lub przypadkowemu wejściu maszyny w ruch. Przy elektrycznym popędzie maszyn pospiesznych i rotacyjnych należy umieścić prócz rozrusznika także wyłącznik, i to ten ostatni w odpowiednim oddaleniu od pierwszego.

b) Przy maszynach rotacyjnych należy zaprowadzić także urządzenia sygnałowe, które mają zapowiadać puszczenie maszyny w ruch tonem, przegłuszającym hałas maszynowy.

c) Przy maszynach rotacyjnych, a w miarę potrzeby także przy prasach pospiesznych należy zabezpieczyć wzniesione ponad podłogę stanowiska personelu obsługującego przed możliwością spadnięcia z nich.

d) Do transportu oraz do wkładania i wyjmowania ciężkich kamieni i form drukarskich powinno się zaprowadzić odpowiednie urządzenia. Przy zestawianiu i naprawianiu wielkich maszyn należy używać odpowiednich przyrządów do wstawiania ciężkich wałców i części składowych.

e) Tyglówki powinno się zaopatrzyć w urządzenia, zapobiegające skutecznie niebezpieczeństwu dla rąk robotnika przy zamykaniu prasy.

f) Szpary na noże przy maszynach do krajania papieru należy zakryć na przedniej stronie maszyny blachami ochronnymi.

§ 5.

Kotły pieców do wytwarzania materiału na czcionki, płyt stereotypowych itp., a także, o ile to jest technicznie możliwe, naczynia do przetapiania przy maszynach do odlewania czcionek i wierszy należy nakryć przyrządami odprowadzającymi z dobrym przewiewem i ujściem wprost na wolne powietrze lub do odpowiedniego komina i unieścić przyrządy te, a względnie zasłonić je złym przewodnikiem ciepła w ten sposób, aby osoby pracujące nie doznawały przykrości przez promieniowanie ciepła.

Same naczynia do topienia powinno się w miarę możliwości otoczyć również złym przewodnikiem ciepła.

Pod maszynami do odlewania czcionek i wierszy powinno się umieścić płyty lub misy blaszane odpowiedniej wielkości, jeżeli konstrukcja odnośnych maszyn na to zezwala.

II.

Szczególne przepisy co do ruchu.

§ 6.

Manipulacje przy wałcach i formach oraz wstawianie wystających czcionek na właściwe miejsce i inne podobne czynności wolno przedsięwziąć jedynie w stanie zupełnego spoczynku maszyny; odnośne zakazy wzgl. przepisy należy przybić w pracowniach.

Płyny zapalne (terpentyne, benzynę, spirytus itp.) wolno przechowywać w pracowni najwyżej w ilości, odpowiadającej przeciętnemu zapotrzebowaniu dziennemu, i w naczyniach, zabezpieczających przed wybuchem.

Kobiety, zatrudnione przy maszynach roboczych, nie mogą w czasie pracy nosić powiewnych sukien, ani zwisających warkoczy lub rozpuszczonych włosów. Rękawy ich sukien powinny być zamknięte około przegubów rąk, jeżeli sięgają poniżej łokci.

Przed rozpoczęciem pracy przy maszynach roboczych, maszynach rotacyjnych i pospiesznych należy zdjąć pierścionki.

Pomiędzy materiałem, który ma być utrzymywany w pogotowiu celem udzielania pierwszej pomocy, należy zamieścić także odpowiedni zapas chustek, bandaży, gazy aseptycznej oraz środków antyseptycznych i tamujących krew.

Ochrona przed gazami, parami i promieniowaniem ciepła.

Misy do podstawiania.

Zapobieganie wypadkom.

Pierwsza pomoc.

§ 7.

Kobiet w ogóle, a męskich robotników pomocniczych, niebędących uczniami, w wieku poniżej lat 16 nie wolno używać do poruszania tyglówek zapomocą nóg, ani do robót, wymienionych w § 1., ustęp 2., ani do tych wszystkich prac, przy których nie można uniknąć większego zanieczyszczenia się rozartymi już farbami ołowinymi, jak na przykład do mycia walców do farb i czyszczenia skrzynek na farby.

Wyjątki od zakazu tego zachodzą tylko:

1. co do używania kobiet w wieku powyżej lat 17 do robót bronzowniczych;

2. co do używania kobiet w wieku powyżej lat 16 do następujących czynności giserskich: do dzielenia, wyskładania, odskładania i wstawiania oraz podobnych czynności sortowniczych, tudzież do robót magazynowych i pakunkowych.

Uczniów poniżej lat 16 nie wolno używać do bronzowania zapomocą proszku bronzowniczego, do wydmuchiwania kaszt drukarskich i do innych prac przy czyszczeniu, połączonych z wywiązywaniem się większego pyłu.

§ 8.

Wszystkie pracownice należy w czasie trwania pracy oświetlać i opalać dostatecznie w razie potrzeby, wentylować zawsze w sposób odpowiedni, a nadto przewietrzać dokładnie poza godzinami pracy raz na dzień, zaś pracownice wymienione w § 1., ustęp 2., co najmniej dwa razy na dzień.

W zakładach przemysłowych, w których wykonywa się roboty w rodzaju, określonym w § 1., ustęp 1., w szychtach dziennych i nocnych, powinno takie dokładne przewietrzenie odbyć się po ukończeniu każdej szychty, a nadto jeszcze podczas dłuższej przerwy w pracy w ciągu każdej szychty.

§ 9.

Podłogi wszystkich pracowni musi się codziennie czyścić dokładnie poza godzinami pracy, i to drogą wilgotną, gdyby okazywało się to odpowiednio.

Również wspomniane w § 3. umywalnie, szatnie i jadalnie należy utrzymywać zawsze w stanie czystym i odpowiadającym celowi.

Dającą się zmywać, niezastawioną część ścian należy czyścić najmniej raz na miesiąc drogą wilgotną.

Pulty zecerskie, półki i inne przedmioty, należące do urządzenia, muszą tak szczerlnie przystawać do podłogi, aby nie mógł pod nimi zbierać się kurz, albo musi pozostać pod nimi tyle miejsca, aby odnośną część podłogi można było łatwo czyścić.

Kaszt drukarskie, będące ciągle w użytkowaniu, powinno się dokładnie czyścić w miarę potrzeby,

a najmniej co trzy miesiące, zaś wszystkie inne kaszt przed ich ponownym użyciem; datę ostatniego czyszczenia należy uwidocznic na każdej kaszcie drukarskiej.

Kaszt drukarskie oraz stojące układy zecerskie (stojące formy) powinno się ile możności oczyszczać zapomocą przyrządów do ssania pyłu, względnie drogą wilgotną, a w każdym razie tak, aby zatrudnione przytem osoby były chronione przed wywiązywającym się pyłem. Czyszczenie przez wydmuchiwanie wolno wykonywać tylko na wolnem powietrzu.

Wnętrze pultów zecerskich i półek należy czyścić w miarę potrzeby, a co najmniej kwartalnie, ile możności zapomocą dobrze funkcyjujących przyrządów do ssania pyłu.

Dwa razy na rok musi się przeprowadzić dokładne oczyszczenie całego zakładu, a więc wszystkich ubikacyi, zwłaszcza także ścian, półek przy suficie itp.

Roboty przy czyszczeniu, które powodują silniejsze wywiązywanie się pyłu, muszą odbywać się poza godzinami pracy.

Używanie szkodliwych dla zdrowia materyałów do mycia i czyszczenia, a zwłaszcza nieoczyszczonych olejów terpentynowych jest zakazane.

§ 10.

Przy przyrządzaniu farb, zawierających ołów, wolno skutecznie tłuczenie i mielenie bieli ołownej oraz połączeń, zawierających ołów, tudzież ich mieszanie, ugniatanie, rozcieranie itd. z oliwą lub pokostem tylko przyrządami mechanicznymi, i to w ten sposób, aby przytem, podobnie jak przy nasypywaniu i przesypywaniu materyałów, zawierających ołów, robotnicy byli odpowiednio chronieni przed wytwarzaniem się pyłu i aby pył nie dostawał się do pracowni.

Na naczyniach i zbiornikach, w których przechowuje się farby, zawierające ołów, i używa farb takich, powinno się uwidocznic w sposób dostrzegalny i zrozumiały, iż zawartość ich obejmuje domieszkę ołowiu.

§ 11.

Przez przybicie stosownych obwieszeń powinien przedsiębiorca wpływać na to, aby robotnicy, zajęci czynnościami, wyliczonymi w § 1., ustęp 2., oraz drukarze i maszyniści, o ile mają wykonywać roboty drukarskie przy użyciu zawierającego ołów materyału na układy zecerskie lub proszku bronzowniczego, korzystali z odpowiedniej odzieży roboczej, i ma dostarczyć tym osobom pracującym, które wykonują roboty, wyliczone w § 1., ustęp 2., punkt 6. i 7., oraz robotnikom giserskim, uczniom giserskim i niekwalifikowanym giserskim robotnikom pomocniczym odzieży roboczej, a pierwszym z nich (§ 1., ustęp 2., punkt 6. i 7.) także nakryć głowy.

Kobiety
i młodzieńcy.

Oświetlanie,
opalenie,
przewietrze-
nie, wenty-
lacja.

Farby ołowne.

Czyszczenie
pracowni
i urządzeń
fabrycznych.

Odzież robo-
cza.

Przedsiębiorca powinien dbać także o to, aby dostarczone przez niego części odzieży czyszczone w miarę potrzeby na jego koszt drogą mokrą i aby odzież roboczą i nakrycia głowy osób, zatrudnionych robotami w rodzaju, wymienionym w § 1., ustęp 2., punkt 7., oczyszczano z pyłu tam, gdzie bronzuje się ciągle, codziennie, zresztą zaś po użyciu.

Wziewniki.

Do robót, połączonych z wywiązywaniem się większego pyłu, jak w szczególności do bronzowania, rozcierania suchych farb, zawierających ołów itp. winien przedsiębiorca dostarczyć odnośnemu robotnikowi osobny przyrząd ochronny, zapobiegający wciskaniu się pyłu do ust i nosa (wziewnik itp.); przyrząd ten ma się zawsze utrzymywać w czystości.

§ 12.

Przedsiębiorca winien dostarczyć robotnikom, zajęтым robotami w rodzaju, określonym w § 1., ustęp 1., wody do picia w odpowiedniej ilości i jakości oraz stosownych umywalni z wodą płynącą, w miarę możliwości ciepłą, mydła, szczotek do rąk, a nadto każdemu z tych robotników jeden czysty ręcznik na tydzień.

Z reguły ma przypadać na pięciu robotników co najmniej jedna umywalnia.

§ 13.

Pod zagrożeniem następstw, przewidzianych w § 17. niniejszego rozporządzenia, są wszyscy robotnicy obowiązani stosować się do zarządzeń, jakie przedsiębiorca wyda w myśl rozporządzenia tego.

W ten sam sposób są robotnicy, którzy wykonują roboty w rodzaju, określonym w § 1., ustęp 2., oraz drukarze i maszyniści, o ile mają wykonywać roboty drukarskie przy użyciu materiału na układy zecerskie, zawierającego ołów, lub proszku bronzowniczego, obowiązani:

używać przepisanych w § 11. sukien roboczych, nakryć głowy, przyrządów i środków ochronnych stosownie do ich przeznaczenia,

myć sobie dokładnie twarz, usta i ręce wodą, i to ciepłą, jeżeli jest do rozporządzenia, po każdym ukończeniu lub przerwaniu roboty, zwłaszcza zaś ręce przy użyciu mydła i szczotki,

przechowywać swą odzież roboczą tylko w szatniach, względnie szafkach na ubranie, wspomnianych w § 3.,

poddawać się regularnie badaniu lekarskiemu, przepisанemu stosownie do § 15. niniejszego rozporządzenia,

udać się do lekarza kasy chorych w razie pojawienia się pierwszych objawów zatrucia ołowiem,

względnie na polecenie lekarza, przeprowadzającego badanie peryodyczne.

Robotnikom, wymienionym w ustępie 2., jest zakazane:

zabieranie z sobą do pracowni potraw i napojów alkoholicznych, tudzież ich przechowywanie lub spożywanie tamże,

palenie, wzgl. używanie tytoniu w jakiegokolwiek postaci (cygar, papierosów, tytoniu do fajek, do żucia lub tabaki) w lokalach zakładu przemysłowego, wyjąwszy tam, gdzie wyraźnie na to zezwolono,

wchodzenie do przeznaczonych dla nich ewentualnie w myśl § 3. jadalni w odzieży roboczej i bez poprzedniego dokładnego oczyszczenia swej osoby, płucie na podłogę w lokalach przemysłowych.

Nie wolno przedsiębiorcy dozwalać wyraźnie robotnikom, wymienionym w ustępie 2., palenia wzgl. używania tytoniu w innych ubikacjach prócz jadalni i lokali, przeznaczonych na odpoczynek.

Obowiązki pracodawców.

III.

Przepisy co do szczególnego nadzoru.

§ 14.

W wszystkich pracowniach, wymienionych w § 1., ustęp 1., winien przedsiębiorca:

Obowiązki pracodawców.

1. przybić w miejscu łatwo widocznym i utrzymywać zawsze w stanie czytelnym jeden egzemplarz niniejszego rozporządzenia oraz

2. wykaz, którego prawdziwość potwierdzi bezpłatnie właściwa władza przemysłowa, z podaniem długości, szerokości i wysokości każdego lokalu w metrach, zawartości powietrza w metrach sześciennych i ilości robotników, których w myśl § 1. wolno w lokalu tym zatrudniać.

Przedsiębiorca jest dalej obowiązany wydać każdemu robotnikowi, którego używa do robót w rodzaju, określonym w § 1., ustęp 1., poprzednio bezpłatnie jeden egzemplarz pouczenia, wydrukowanego jako załącznik niniejszego rozporządzenia.

Przez przybicie odpowiednich obwieszczeń, a ewentualnie także przez ustanowienie osób nadzorczych z grona robotników powinien przedsiębiorca wpływać na to, aby robotnicy przestrzegali ściśle odnośnych przepisów niniejszego rozporządzenia.

Nazwiska i mieszkania lekarzy kasy chorych, które kasa ta udzieli przedsiębiorcom, należy podać do wiadomości robotników przez przybicie odnośnych uwiadomień w pracowniach.

Woda do picia i do mycia się.

Obowiązki robotników.

§ 15.

Lekarze urzędowi władz politycznych I. instancji mają badać wszystkich robotników, wymienionych w § 13., ustęp 2., pod względem objawów istniejącego ewentualnie zatrucia ołowiem, i to w zakładach, znajdujących się w miejscu ich siedziby urzędowej, wzgl. w miejscach, oddalonych od siedziby tej nie więcej jak 3-8 km, co najmniej kwartalnie, a w innych zakładach co najmniej raz na rok. Lekarz urzędowy winien w tym celu uwia- domić poprzednio przedsiębiorcę o dniu i godzinie badania.

Badanie ma się odbyć w zakładzie przemysłowym z reguły poza czasem pracy, i to albo przed jej rozpoczęciem albo bezpośrednio po jej ukończeniu, jednak nie po godzinach pracy dodatkowej; tylko za zgodą kierownictwa odnośnego przedsiębiorstwa można podjąć badanie także podczas godzin pracy. Za czas, zużyty na badanie lekarskie, nie należy się robotnikowi odszkodowanie, z drugiej strony jednak nie wolno z tego tytułu zarządzać żadnego potrącenia z płacy robotnika.

Lekarz, przeprowadzający badanie, winien donieść przedsiębiorcy o wyniku tegoż i odesłać zaraz do lekarza kasy chorych te osoby, u których stwierdzi objawy zatrucia ołowiem. Lekarz, przeprowadzający badanie, winien wpisywać wyniki oględzin do osobnych druków, które będą w tym celu przepisane, i przedkładać je władzy przemysłowej.

Robotników pomoeniczych, co do których wiadomiono pracodawcę, iż zachorowali na zatrucie ołowiem, wzgl. tych, u których lekarz badający stwierdził objawy zatrucia ołowiem, wolno używać ponownie do robót w rodzaju, określonym w § 13., ustęp 2., dopiero wtedy, gdy lekarz uzna to za dopuszczalne. Robotnik winien w tym celu wręczyć pracodawcy dotyczące poświadczenie pisemne, podpisane przez lekarza kasy chorych, wzgl. lekarza ordynującego.

§ 16.

O każdym wypadku w przedsiębiorstwie ma ten, którego wypadek ten dotyczy, albo gdyby on nie mógł tego uczynić, mają świadkowie wypadku donieść zaraz kierownictwu przedsiębiorstwa.

Donoszenie
o wypadkach.

IV.

Postanowienia karne.

§ 17.

Przekroczenia rozporządzenia niniejszego będą karane według rozporządzenia ministeryalnego z dnia 30. września 1857, Dz. u. p. Nr. 198, o ile nie mają uledeż ukaraniu stosownie do powszechnej ustawy karnej lub jako przekroczenia ordynacji przemysłowej.

V.

Początek mocy obowiązującej.

§ 18.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi zaraz w życie co do tych zakładów przemysłowych, które po ogłoszeniu rozporządzenia będą nowo założone, zaś co do zakładów, w dniu ogłoszenia już istniejących i zatwierdzonych, po upływie roku, licząc od dnia ogłoszenia.

Do zakładów, które w dniu ogłoszenia już istnieją i są zatwierdzone, mają przepisy rozporządzenia tego zastosowanie tylko o tyle, o ile spowodowane niem zmiany w urządzeniu dadzą się przeprowadzić bez uszczuplenia praw, nabytych przez konsens, wyjąwszy, gdyby chodziło o usunięcie wadliwości, zagrażających oczywiście życiu lub zdrowiu robotników, albo gdyby postawione wymogi dały się przeprowadzić bez niestosunkowych kosztów i bez znaczniejszej przerwy w ruchu.

Wickenburg wlr.

Mataja wlr.

Badanie
lekarskie.

Czasowe
usunięcie od
pracy.

Załącznik.

Pouczenie.

Każda praca, przy której używa się ołowiu, połączeń lub mieszanin ołowiowych, może spowodować zatrucie ołowiem.

Do zatrucia ołowiem przychodzi przez to, że ołów w jakiegokolwiek postaci dostaje się do ust, chociażby tylko w nieznacznej ilości lecz wielokrotnie, za pośrednictwem zawałanych rąk, zarostu lub ubiorów, przy jedzeniu i piciu, przy paleniu i żuciu tytoniu oraz zażywaniu tabaki, albo iż bywa w postaci pyłu wdychany przy pracy lub iż w jakikolwiek inny sposób wchodzi w ciało.

Skutki tego wniknięcia ołowiu w organizm ujawniają się dopiero po upływie dłuższego czasu, skoro ilości ołowiu, które wejdą w ciało, nagromadzą się do tego stopnia, iż mogą wywołać objawy otrucia.

Pierwsze oznaki zatrucia ołowiem polegają zwykle na pojawieniu się niebiesko-szarego rąbka na dziąśle, zwanego rąbkiem ołownym, i szczególnej bladości twarzy, a przedewszystkiem warg, oraz na zaburzeniu trawienia i braku apetytu. Z pośród dalszych objawów choroby należy zwłaszcza wymienić: kurczowate bóle brzucha, wychodzące z okolicy pępka, tak zwane morzysko ołowicze, często w połączeniu z wymiotami i zatkaniem stolca, rzadziej biegunką, bóle w stawach i zaskrabnięcia porażenne, bóle głowy, wielki niepokój, ogólne kurcze, nieprzytomność, nawet osłepnięcie i ciężkie objawy mózgowie, które niejednokrotnie mają przebieg śmiertelny.

Zatrucia ołowiem ulegają zazwyczaj wyleczeniu przy odpowiedniej, dość wczesnej pomocy lekarskiej, jeżeli chorzy mogą uchylić się od dalszego szkodliwego oddziaływania ołowiu.

Zatrucia ołowiem można uniknąć, przestrzegając następujących

wskazówek co do zachowania się:

1. Przy wszystkich robotach powinien robotnik utrzymywać jak największą czystość, a zwłaszcza unikać wszelkiego zbytecznego wywoływania pyłu; także poza pracą należy zachowywać jak największą czystość.

2. Przy pracy należy zawsze nosić osobną odzież roboczą, a przy czynnościach, wywołujących silny pył, także osobne nakrycie głowy, oraz wziewnik lub inny podobny przyrząd; odzież tę należy co najmniej raz na tydzień zmieniać. Odzież, przeznaczoną do wyjścia na ulicę, należy w czasie pracy przechowywać tak, aby była chroniona przed brudem i kurzem.

3. Robotnicy, którzy mają do czynienia z ołowiem, połączeniami lub mieszaninami ołowioowymi, winni spożywać potrawy silne i możliwie tłuste oraz powstrzymać się od używania trunków wysokokowych.

4. Potraw i napojów wysokokowych nie wolno przynosić z sobą do pracowni ani tam przechowywać i spożywać; również należy bezwarunkowo zaniechać używania tytoniu w jakiegokolwiek postaci (cygar, papierosów, tytoniu do fajek, do żucia i tabaki) w pracowniach i ubikacjach pobocznych, wyjąwszy, gdzie wyraźnie na to zezwolono.

5. Potrawy i napoje, przyniesione lub doniesione do pracowni, należy aż do ich spożycia przechowywać poza pracowniami w ten sposób, aby były zupełnie chronione od brudu i kurzu; należy je spożywać tylko w czasie przerw, umyślnie na ten cel przeznaczonych, a tam, gdzie istnieją osobne jadalnie, tylko w nich.

6. Po ukończeniu lub w razie przerwania pracy należy dokładnie umyć ręce i twarz, zwłaszcza brodę i wypłukać usta, ile możliwości ciepłą wodą; usta powinno się wypłukać czystą wodą także przed każdym przyjmowaniem napoju.

7. Mycie się należy skutecznie ile możliwości nie w pracowniach.

8. Tytoniu, przyborów do palenia i artykułów żywności nie wolno przechowywać w kieszeniach odzieży roboczej.

9. Każdy z robotników winien co najmniej raz na tydzień wykąpać się, przyczem należy dokładnie wymyć zwłaszcza włosy na głowie i brodę.

10. Każdy z robotników winien przy uajmniejszej dolegliwości zasięgnąć porady lekarza i zwrócić przytem uwagę jego na okoliczność, iż ma do czynienia z ołowiem, połączeniami lub mieszaninami ołowioowymi.

Dalsze wskazówki.

W lokalach przedsiębiorstwa nie powinno się pluć na podłogę.

O każdym wypadku w przedsiębiorstwie należy niezwłocznie zawiadomić kierownictwo przedsiębiorstwa.
